

УДК 354

Семенко С.В.,

кандидат наук з державного управління,
заступник начальника управління
Державної пробірної служби України;

Семенюк К.М.,

аспірантка
кафедри державного управління Філософського факультету
Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОБІРНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ЯКІСТЮ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ З ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. У статті проаналізовано закордонний досвід організації державного пробірного контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння.

Ключові слова: державний пробірний контроль, якість ювелірних виробів з дорогоцінних металів, нагляд за випробуванням та клеймуванням.

Семенко С.В.,

кандидат наук по государственному управлению
заместитель начальника управления
Государственной пробирной службы Украины;

Семенюк К.М.,

аспірантка
кафедры государственного управления Философского
факультета
Киевського національного університета
имени Т.Г. Шевченка

ОСОБЕННОСТИ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ПРОБИРНОГО КОНТРОЛЯ ЗА КАЧЕСТВОМ ЮВЕЛИРНЫХ ИЗДЕЛИЙ С ДРАГОЦЕННЫХ МЕТАЛЛОВ В СТРАНАХ ЕВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗА

Аннотация. В статье проанализировано зарубежный опыт организации государственного контроля за качеством ювелирных изделий с драгоценных металлов.

Ключевые слова: государственный пробирный контроль, качество ювелирных изделий с драгоценных металлов, надзор за испытанием и клеймением

Semenko S.V.,

PhD in Public Administration Deputy Head of
State Assay Office of Ukraine

Semeniuk K.M.,

postgraduate
Department of Public Administration Faculty of Philosophy
Kiev National University of Taras Shevchenko

FEATURES OF ASSAY THE QUALITY CONTROL OF JEWELRY MADE OF PRECIOUS METALS IN THE EUROPEAN UNION

Annotation. Provision of safety of citizens without adequate state control over quality of goods and services is impossible, because health of citizens and their ability to build the economy depends on quality of goods and services.

Transition of Ukraine to the market economy is accompanied by a range of problems both in the economic and social field, so there is an urgent problem of studying foreign experience in building a system of quality control of goods, works and services.

The research is devoted to the analysis of progress of the European Union countries, because our country determined joining the said community as its strategic goal.

The system of quality control over fine jewelry (made of precious metals) in different countries of the European Community under the influence of historical and socioeconomic factors shaped differently.

Organization of assay control over quality of fine jewelry in most countries is performed by a public authority entrusted with this function.

The current status of quality control systems of fine jewelry differs on the following criteria:

- obligatory completion of the expert and assay quality control over fine jewelry and their marking;*
- minimum tolerance on weight of fine jewelry for non-completion of the expert and assay quality control over fine jewelry and their marking;*
- organization of the assay quality control over fine jewelry directly in the consumer market.*

In turn, there are restrictions on the minimum weight of fine jewelry that are not subject to the expert and assay quality control over fine jewelry and their marking.

There are also the countries with an optional testing and marking of fine jewelry, and the countries where a rule of submission of a declaration by a manufacturer is applied; that is by using his official mark, a manufacturer guarantees proper quality of fine jewelry and the determined content of a precious metal.

At the same time, organization of the assay control in European countries also depends on bodies whose functions include monitoring quality of fine jewelry directly in the consumer market.

In view of the above said, it can be argued that the function of quality control of fine jewelry is formed in each country of the European community in different ways depending on the historical development and civil society development. But each country has a state agency that shapes a policy in this area. At the same time, both public institutions and executive bodies of local self-government are involved in its implementation in the countries where local self-government is developed, and there are frequent cases of transfer of this function to accredited entities.

In terms of the economics of transition and related crisis developments we cannot solely rely on extrapolation of approaches in this area made based on the practice of highly developed democracies. The international experience and groundwork is necessary to be adapted to the realities of modern management.

Keywords: state assay control, quality of jewelry made of precious metals, supervision of testing and marking

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.

У сучасних умовах контролю за якістю товарів, робіт й послуг та система його забезпечення має велике значення як для міжнародного іміджу держави, так і для її плідного співробітництва з іншими країнами, а також для підтримки внутрішнього економічного стану держави та її суверенітету, а також гарантування прав та свобод громадян .

Водночас, забезпечення безпеки життєдіяльності громадян без належного державного контролю за якістю товарів, робіт та послуг неможливо оскільки від якості спожитих товарів, робіт та послуг залежить здоров'я громадян та здатність до розбудови економіки країни.

Перехід України до ринкової економіки супроводжується спектром проблем як в економічній сфері так і соціальній, тому виникає нагальна проблема вивчення закордонного досвіду побудови системи контролю за якістю товарів, робіт та послуг.

У зв'язку з трансформацією матеріальних цінностей в умовах глобалізації особливу увагу громадяни приділяють придбанню ювелірних виробів з дорогоцінних металів та їх якості.

Дослідження присвячене аналізу поступу країн Європейського союзу оскільки наша країна визначила стратегічною метою приєднання до зазначеної спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми.

Вивченню цієї проблеми в напрямку захисту прав споживачів щодо контролю за якістю та безпекою товарів (робіт, послуг) приділяли увагу наступні українські науковці: Ніколаєва Л., Притульська Н. у спільній науковій праці «Захист прав споживачів: соціально-правовий аспект», Казаков М. у дисертаційній роботі «Методичні особливості розбудови механізму захисту прав споживачів в Україні», Язвінська О., Микитюк І., Лазарева А. Але у своїх дослідженнях вони досконало не розглядали державного пробірного контролю, як окремий напрямок контролю за якістю та безпекою ювелірних виробів з дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння. Крім того, вітчизняні науковці: Клепаков О. у дисертаційному дослідженні «Державне регулювання розвитку контролюючих систем», Корженко В. торкалися цього питання, але комплексно не розглядали функцію державного пробірного контролю через призму науки державне управління. Також Назимок М. в своїх чисельних наукових працях розглядав історичний поступ, проблематику державної системи пробірного контролю, а також узагальнив технічні підходи в зазначеній сфері.

Проте зазначені дослідження та наукові праці стосувалися лише окремих напрямків у сфері забезпечення державного пробірного контролю. Між тим саме проблема контролю за якістю товарів, робіт та послуг на рівні держави залишається практично не дослідженою, особливо

стосовно систематизації закордонного досвіду та імплантації його до вітчизняних реалій.

Формулювання мети статті. Проаналізувати сучасний досвід організації державного контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів в країнах Європейської спільноти з метою подальшої розробки концептуальних засад в зазначеній сфері з адаптуванням його до вітчизняних реалій для подальшого застосування у вітчизняній практиці державотворення, що б максимально трансформувати вітчизняну систему державного пробірної контролю та підвищити її результативність.

Виклад основного матеріалу. Система пробірної контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів в різних країнах Європейської спільноти під впливом історичних та соціально-економічних чинників формувалися по різному.

Організацією пробірної контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів в переважній більшості країн займається орган державної влади на який покладена зазначена функція, а саме:

- в Чехії зазначену функцію здійснює Пробірний офіс, який підпорядкований Міністерству торгівлі та промисловості;

- Пробірна інституція, яка підпорядкована Міністерству економіки та транспорту, здійснює функцію контролю в Угорщині. В свою чергу їй підпорядковане акціонерне товариство, яке здійснює випробування та клеймування ювелірних виробів з дорогоцінних металів;

- в Польщі зазначеним питанням займається Пробірна палата, що підлегла Центральному офісу мір, який підпорядкований Міністерству економіки та праці;

- Словаччина представлена Пробірними офісами, які підпорядковані Міністерству економіки;

- Офіси пробірної служби Франції працюють в системі митної служби по збору акцизних зборів, що підпорядковується Міністерству економіки, фінансів та промисловості;

- Ірландія зазначену функцію делегувала Департаменту промисловості, торгівлі та зайнятості;

- Естонія, Литва та Латвія залишили державну систему пробірної контролю з часів СРСР – Пробірна служба підпорядкована Міністерству фінансів;

- Португалія поділила функції нагляд за клеймуванням та випробуванням здійснює Державний монетно-банкнотний двір;

- Пробірний офіс Кіпру підпорядкований Міністерству торгівлі, промисловості і туризму;

- Пробірні офіси Іспанії працюють окремо в кожній адміністративно-територіальній одиниці і зазвичай підпорядковується Радам по промисловості та торгівлі без підпорядкування на центральному рівні;

- В Голландії зазначеними питаннями займається Пробірні офіси, які підпорядковані Міністерству економічних зв'язків.

- Офіси пробірної служби у Великобританії контролюються Британською радою з питань клеймування, що підпорядкована Державному департаменту з торгівлі та промисловості;

- Датський пробірний офіс відноситься до Інституту технологій Force, що підпорядковується Міністерству економіки та торгівлі;

- Міністерство торгівлі та промисловості здійснює формування державної політики у сфері пробірного контролю в Фінляндії. В свою чергу контроль здійснює приватна Пробірна служба, яка отримала ліцензію від Міністерства на даний вид нагляду;

- Державний пробірний офіс Словенії підпорядкований Палаті Мір;

- У Швеції зазначену функцію виконує інспекція акредитована в державному органі з акредитації – SWEDAC;

- Центральне бюро по контролю за дорогоцінними металами Швейцарії є структурним підрозділом Головного митного управління та підпорядковане Федеральному департаменту фінансів. Воно здійснює технічний нагляд за роботою пробірних палат, які утворюються керівництвом кантонів;

- В Австрії існує тільки Лабораторія з випробувань і аналізу дорогоцінних металів.

Сучасний стан організації систем контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів відрізняються за наступними критеріями:

- обов'язковості проходження експертно-пробірного контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів та їх клеймування;

- мінімального допуску по вазі ювелірних виробів з дорогоцінних металів щодо не проходження експертно-пробірного контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів та їх клеймування;

- організації пробірного контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінного металу безпосередньо на споживчому ринку.

За першим критерієм можна виділити наступне.

До країн з обов'язковим випробуванням та клеймуванням ювелірних виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння відносяться: Великобританія, Кіпр, Іспанія, Ірландія, Латвія, Литва, Нідерланди, Польща, Португалія, Словаччина, Угорщина, Франція, Чехія.

В свою чергу в зазначених країнах є обмеження щодо мінімальної ваги ювелірних виробів з дорогоцінних металів, які не підлягають експертно-пробірному контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів та їх клеймування, а саме:

Таблиця 1

Мінімальна вага ювелірних виробів з дорогоцінних металів, які не підлягають експертно-пробірному контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів та їх клеймуванню

Назва країни	Вага ювелірних виробів зі сплаву на основі золота (г)	Вага ювелірних виробів зі сплаву на основі срібла (г)
Великобританія	1,00	7,78
Іспанія	3,00	7,00
Ірландія	-	-
Кіпр	-	-
Латвія	-	-
Литва	-	-
Нідерланди	0,50	1,00
Польща	1	5,00
Португалія	-	1,00
Словаччина	0,5	3,00
Угорщина	1,00	2,00
Франція	3,00	30,00
Чехія	0,50	3,00

Країнами з необов'язковим випробуванням та клеймуванням ювелірних виробів з дорогоцінних металів є: Бельгія, Данія, Естонія, Словенія, Фінляндія, Швеція.

Водночас, в Австрії, Німеччині, Греції, Італії, Люксембурзі та Мальті застосовується правило подання декларації виробником, тобто своїм офіційним знаком виробник гарантує належну якість ювелірного виробу та визначений вміст дорогоцінного металу.

В той же час, організація пробірному контролю в Європейських країнах різниться також щодо органів до функцій яких відноситься контроль за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів безпосередньо на споживчому ринку.

- в Австрії контроль здійснюють інспектори по нагляду за станом ринку митної служби. Ці інспектори також тестують вироби, що протягом інспекцій були відібрані у торговій мережі;

- Бельгія зазначеною функцією наділила працівників органів, які контролюють торгівлю;

- обов'язковість виконання вимог про пробірне клеймування на ринку в Великобританії контролюється підпорядкованими місцевим органам влади посадовцями Служби торгових стандартів;

- наглядом за станом ринку в Голландії займається уповноважена Міністерством економіки компанія Verispect.

- представники Датського пробірному офісу здійснюють функцію контролю;

- в Естонії наглядом займається уповноважені представники Технічного інспекторату Палату захисту прав споживача, Префектура поліції, Естонська податкова та митна палата, Міські та сільські муніципалітети (за умови дотримання правильності даних в Регістрі господарської діяльності);
- пробірна служба Ірландії зазначену функцію не здійснює;
- в Іспанії контроль за споживчим ринком здійснюється органами місцевого самоврядування в кожній адміністративно-територіальній одиниці;
- пробірний офіс Кіпру здійснює нагляд за ринком;
- у Литві та Латвії пробірний контроль на ринку здійснюється представниками Пробірних офісів та поліцією;
- в Польщі зазначеним питанням займаються представники Пробірного офісу;
- контроль за ринком у Португалії здійснює офіси пробірної служби, які акредитуються Португальським інститутом контролю якості;
- у Словаччині нагляд здійснює уповноважені представники Пробірних офісів;
- в Словенії державний нагляд здійснюють представники пробірного офісу;
- посадові особи Пробірної інституції разом з представниками митниці та фінансової поліції здійснюють функцію контролю в Угорщині;
- орган нагляду за безпекою технологічних процесів (TUKES) Фінляндії виконує функції нагляду за станом ринку, за торгівлю, реєстрацію іменників, надання допомоги. TUKES також надає ліцензію на функціонування Пробірної служби та здійснює нагляд за її роботою;
- офіси пробірної служби Франції здійснюють контроль в зазначеній сфері;
- в Чехії зазначену функцію здійснює уповноважені особи Пробірних офісів;
- у Швеції зазначену функцію виконує інспекція акредитована в державному органі з акредитації – SWEDAC;
- в Греції, Італії, Люксембурзі, Мальті та Німеччині нагляд на споживчому ринку здійснюється органами з контролю торгівлі, також випробування по визначенню вмісту дорогоцінних металів у виставлених на продаж виробів здійснюються акредитованими хімічними лабораторіями.

Висновки. З огляду на вище зазначене можна стверджувати - функція контролю за якістю ювелірних виробів з дорогоцінних металів сформована в кожній країні Європейської спільноти по різному в залежності від історичного поступу та стану розвитку громадянського суспільства. Але в кожній країні є державний орган який формує політику в зазначеній сфері.

В той же час її реалізацією займаються як державні інституції, так і виконавчі органи місцевого самоврядування в країні, де розвинуте місцеве самоврядування, та є непоодинокі випадки передачі зазначеної функції акредитованим суб'єктам господарювання.

В умовах економіки перехідного періоду і пов'язаних з цим кризових явищ не можна покладатися лише на екстраполяцію підходів у цій сфері, вироблених практикою високо розвинутих демократичних країн. Світовий досвід і напрацювання обов'язково потрібно адаптувати до сучасних управлінських реалій.

Список використаних джерел:

1. <http://assay.gov.ua/assaygovua.nsf/0/AE7ED4D3E8C6C805C2257CDD001C0D83>

References:

1. <http://assay.gov.ua/assaygovua.nsf/0/AE7ED4D3E8C6C805C2257CDD001C0D83>

Рецензент: Бакуменко В.Д., д.держ.упр., професор

УДК 351

Сімак С. В.,

к.держ.упр., доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування Академії муніципального управління

ФОРМИ І МОДЕЛІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Анотація. Встановлено, що сучасна практика реалізації державою структурної конкурентоспроможності передбачає органічне поєднання насамперед державної інноваційно-промислової, структурної та інвестиційної політики, що дозволяє зробити узагальнення щодо напрямів її подальшого забезпечення.

Визначено, що на сьогодні система державного регулювання в Україні перебуває в процесі розвитку, що зумовлено як тенденціями світової економіки, зокрема новими явищами, які привнесла сучасна економічна криза, так і процесами та реформами, що відбуваються всередині країни.

Запропоновано перспективні форми і моделі функціонування державно-приватного партнерства виходячи із зарубіжного досвіду.

Ключові слова: моделі, форми, державно-приватне партнерство, суспільно значимі проекти, інфраструктура.

Сімак С.В.,

к.гос.упр., доцент кафедри государственного управления и местного самоуправления Академии муниципального управления

ФОРМЫ И МОДЕЛИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Аннотация. Установлено, что современная практика реализации государством структурной конкурентоспособности предполагает органическое сочетание прежде